

Læreplan i forgyllerfaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 10. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Forgyllerfaget handler om å legge gull og andre bladmetaller på overflater på interiør og eksteriør. Gjennom praktisk arbeid med tradisjonelle forgyllingsteknikker i restaurering og nyproduksjon utvikler lærlingene kunnskap om materialer og stilarter i arkitektur- og kunsthistorien. Faget skal sette framtidige yrkesutøvere i stand til å utføre tradisjonell forgylling av interiør og eksteriør til et bredt spekter av private og offentlige kunder.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Lærlingene utvikler kritisk tenkning gjennom å arbeide med praktiske oppgaver der valg og utførelse har betydning for prosessen og resultatet. Forgyllerfaget skal bidra til utvikling av produkter med utgangspunkt i bærekraft, kvalitet, kultur og historie. Faget viderefører tradisjonell håndverkskunnskap og tar vare på ressurser for fremtiden. Faget skal bidra til å skape respekt for og forståelse av kulturarv, og på dette grunnlaget kan nye løsninger utvikles. Faget skal videre bidra til å gi lærlingene kunnskap om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og om betydningen av trepartssamarbeidet, der arbeidsgiveren, arbeidstakeren og myndighetene jobber sammen for å utvikle faget og et bedre arbeidsliv.

Kjerneelementer

Forgylling

Kjerneelementet forgylling handler om å lage elementer og gjenstander til interiør og eksteriør med polimentforgylling og oljeforgylling. Videre handler forgylling om materialkunnskap og valg av bladmetaller og andre materialer ut fra planlagt uttrykk i den forgylte overflaten. Kjerneelementet handler også om å arbeide i tråd med gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet.

Restaurering

Kjerneelementet restaurering handler om å bruke tradisjonelle håndverksteknikker i arbeidet med å restaurere forgylte overflater på interiør og eksteriør. Videre handler det om å vurdere behovet for restaurering og å se sammenhengen mellom teknikk, materialbruk, tilpassing og retusjering. Det innebærer å ta utgangspunkt i stilhistorie, gjenstandens historie, verdi og kundens ønsker.

Kundeveiledning og samarbeid

Kjerneelementet kundeveiledning og samarbeid handler om dialog med kunder og samarbeidspartnere om valg av forgylling og uttrykk i tråd med kundens økonomi, ønsker og eventuelle antikvariske retningslinjer.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I forgyllerfaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å utvikle identitet gjennom mestringsglede og å ta ansvarlige valg i eget liv og i skapende arbeid. Det handler også om hvordan man kan gi uttrykk for egne opplevelser, tanker og meninger i samarbeid med andre og i arbeidet med ulike forgylleroppgaver.

Bærekraftig utvikling

I forgyllerfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å reflektere kritisk over og løse praktiske problemer rundt bruk av helse- og miljøskadelige produkter, og samtidig ivareta tradisjonelle forgyllerteknikker. Det handler om valg og kvalitet i forgyllararbeidet og restaurering for å bidra til holdbarhet og gjenbruk. Videre handler det om faget som en del av arbeidet med å sikre verdens kulturarv.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i forgyllerfaget innebærer å lytte til og gi respons i spontan og forberedt samtale om estetikk, design og arbeidsprosesser rundt en planlagt forgylt overflate. Det innebærer også å bruke fagspråk i drøfting og refleksjon over forgyllingsfaglige emner og bygge opp argumentasjon og tilpasse muntlig tekst til mottaker og formål. Lærlingene utvikler muntlige ferdigheter når de drøfter, reflekterer og presenterer saker alene og i fellesskap.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i forgyllerfaget innebærer å bruke fagspråk til å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det innebærer å lage arbeidsbeskrivelser og å presentere og dokumentere arbeidsprosesser gjennom tekst og visualiseringer til kunder, kolleger, leverandører og tverrfaglige samarbeidspartnere. Det betyr å utforske og reflektere over faglige emner og problemstillinger, bygge opp argumentasjon og revidere egne tekster.

Å kunne lese

Å kunne lese i forgyllerfaget innebærer å finne og vurdere informasjon i faglitteratur, ulike tekster, arbeidsbeskrivelser, tegninger, bilder og illustrasjoner. Det innebærer å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve. Videre handler det om å sammenligne, tolke og systematisere informasjon i ulike tekster for å trekke faglige slutninger og anvende dette i en arbeidsprosess i forgyllerfaget.

Å kunne regne

Å kunne regne i forgyllerfaget innebærer å hente ut, beskrive og tolke informasjon fra tallmateriale i tabeller og grafiske framstillinger i forbindelse med å beregne størrelse på forgylte overflater, materialmengde og styrkeforhold under blanding av materialer. Videre handler det om å gjøre økonomiske beregninger i forbindelse med tidsbruk og pristilbud. Det innebærer å bruke og bearbeide informasjonen for å forstå og vise sammenhenger og å sammenligne og presentere resultater på ulike måter.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i forgyllerfaget innebærer å bruke digitale ressurser til å innhente informasjon og å kommunisere og presentere eget arbeid. Digitale ferdigheter vil videre si å vurdere, bearbeide og sammenstille informasjon, være kildekritisk og vise til kilder. Det handler også om å utvikle etisk bevissthet og vise digital dømmekraft ved å følge regler og normer.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering forgyllerfaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget arbeid fra idé til ferdig produkt
- velge, bearbeide og bruke ulike materialer, teknikker, verktøy og utstyr tilpasset arbeidsoppgavene og kundens økonomi og gjøre rede for gjeldende antikvariske retningslinjer, ressursutnyttelse, holdbarhet og kvalitet
- utvikle design, lage skisser og arbeidstegninger og anvende disse i det praktiske arbeidet
- framstille limdrenk, grundering, trykkemasse, støpemasse, bolus, anleggingsvann, lakk og voks til patinering og inntonning

- velge og bruke ulike former for grunnarbeid tilpasset arbeidsoppgavene og gjøre rede for hvordan ulike valg påvirker sluttresultatet
- anvende ulike dekorasjonsteknikker innenfor forgylling og ut fra ønsket form og funksjon
- polimentforgylle ved å påføre bolus og anleggingsvann, legge bladgull og bladsølv, polere og forsegle bladsølv
- oljeforgylle og gjøre rede for valg, funksjon og ulike teknikker i arbeidsprosessen
- anvende ulike produkter til patinering og gjøre rede for hvordan ulike valg påvirker sluttresultatet
- vurdere alder, tilstand og materiale til en gjenstand eller en overflate og velge restaureringsmetode ut fra ønsket uttrykk og funksjon
- rekonstruere manglende elementer på en forgylt gjenstand for restaurering og bygge opp for hånd, støpe eller skjære
- anvende utstyr, verktøy og maskiner, gjennomføre nødvendig vedlikehold og oppbevare materialer i henhold til gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- drøfte estetikk og design med kunder, kolleger og andre i eget og andres arbeid
- velge og bruke digitale ressurser i arbeid, presentasjoner og dokumentasjon av eget arbeid
- utforske og bruke fagets historie, tradisjon og egenart i restaurering og som inspirasjon til egen produktutvikling og bruke kilder på en måte som lar seg etterprøve
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i forgyllerfaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i forgyllerfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før svenneprøven må alle ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i forgyllerfaget skal avsluttes med en svenneprøve. Alle skal opp til svenneprøven, som skal gjennomføres innenfor en tidsramme på åtte til ti virkedager.